

- Ściany oznaczone nr 3,4,6,10,22,28a,29,30,31 i 32 to elementy współczesne, powojenne.

Nie ma żadnych przeciwwskazań, aby powyższe ściany usunąć w razie konieczności przystosowania obiektu do nowych funkcji.

Natomiast absolutnie nie można burzyć ścian oznaczonych nr 8,18,33, gdyż są to elementy pierwotne, wykonane z oryginalnej, żółtej cegły „holenderki” i stanowią najwyższą wartość historyczną oraz zabytkową.

Najwięcej problemów sprawiła ściana nr 28 wykonana z cegły trudnej do określenia (maszynowej, ręcznie formowanej?), i wyspoinowanej czystą zaprawą wapienną. Jest to ściana wymurowana w okresie eksploatacji arsenału, ale przed XIX wiekiem. Mimo wielu nieścisłości związanych z badaną ścianą, należy ją uszanować i pozostawić.

8. Wytyczne do projektowania.

Badania i analizy konserwatorskie ścian, które wstępnie określono jako elementy z przełomu XIX i XX wieku, pozwalają na sformułowanie następujących wytycznych do projektowania:

- Wszystkie sklepienia (prócz niewielkiego fragmentu w części południowo – zachodniej; naprawy po zniszczeniach wojennych), ściany obwiednie, filary pierwotne, ściany podłużne na linii wschód – zachód oraz dwie ściany poprzeczne w narożach północno – wschodnim i południowo – wschodnim należy **bezwzględnie pozostawić** jako materiał oryginalny, średniowieczny i renesansowy (rys. 2).
- Na ścianach i murach piwnicy Wielkiej Zbrojowni **nie odnaleziono żadnych śladów polichromii**, zarówno na elementach oryginalnych, jak i wtórnych. Sposób murowania, materiał oryginalny, odnaleziona powłoka hydrofobowa na ścianach pierwotnych (próbka 4E) sugerują o ekspozycji lica ceglanego bez tynków, czy pobiał.
- Ściany poprzeczne znajdujące się w linii północ – południe wykonane z cegły maszynowej na zaprawie chudej, wapienno – cementowej **można usunąć**, jeżeli będzie to konieczne dla celów projektowych i adaptacyjnych. Usunięcie tych ścian, pochodzących z końca wieku XIX oraz XX stulecia, z pewnością uczyni pierwotny zamysł XVII – wiecznego architekta.
- **Nie należy usuwać** dwóch powojennych słupów i betonowych ozebrowań